

Läsnyckel

Fotbollsoken

av Tomas Dömstedt

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Fotbollsoken är den sjunde av den prisbelönte författaren Tomas Dömstedt som getts ut av Hegas, men den första att handla om fotboll. *Fotbollsoken* är en finstämd skildring av hur det känns att plötsligt få syn på någon speciell, som Martin, som upptäcker Cassandra med blicken, och hur det är när tränaren i smyg toppar laget. Romanen passar utmärkt i temaundervisning om idrott, laganda, prestationskrav och inte minst kärlek. Använd Läsnyckeln som lärarhandledning för boksamtal och/eller som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Före läsningen

Titta på omslaget och läs titeln – Vilken slags berättelse förväntar du dig? Var utspelar den sig? Vilka är personerna på omslaget?

Läs baksidestexten. Den ger fler nycklar till innehållet. Förändrar den ditt intryck av boken och titeln?

Efter läsningen

Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som läst *Fotbollsoken* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen olika.

Fotbollsoken

Fotbollsoken är en bok i boken, den är tänkt att fungera som en träningsdagbok för spelarna i Bollklubben, men Martins bok ska inte handla om fotboll. Han tycker att det skrivs för mycket om fotboll och för lite om sådant som är viktigt. Håller du med honom om det? Tycker du att boken speglar hans avsikt? Vilken avsikt tror du tränaren hade med boken?

Trots att Martin är säker på att det bara är han själv som ska läsa fotbollsoken hamnar den i orätta händer. Hur? Hur får Martin tillbaka den?

Vilka tankar tror du att Martins träningsdagbok väcker hos Robban och varför skäller Robban inte ut Martin för det han skrivit om honom?

Kassandra

Vad är det för speciellt med Kassandras blick och Kassandras värld? Varför vill Martin vara i den (s. 62)?

Är Martin och Kassandra ihop? När blir de i så fall det?

Kassandra spejar på Martin i biblioteket. Hur visar du för någon att du är intresserad?

Sommaren utan Kassandra känns lång, men de kan i varje fall chatta. Martin upptäcker att det har fördelar han inte tänkt på innan. Vilka?

Robban

Robban får sparken för andra gången. Vad gör han för fel? Samla exempel i texten och diskutera utifrån dem. Skulle du vilja ha Robban som tränare? Varför/varför inte?

Ju mer Martin tittar på tjejlaget, desto mer avundsjuk blir han. Vad har de som inte killaget har? Varför spelar Martin egentligen fotboll, när det inte alls är lika kul längre?

Martin upptäcker att Robban har flera sidor. Hur är Robban vid sidan av planen?

Varför tror du att Martin tycker så mycket om tanken på den privata Robban?

Toppning

Robban toppar laget fast han inte får. Hur gör han? Varför dröjer det så länge innan det uppdragas? Hitta ställen i texten som visar hur han går till väga.

Vad anser du om toppning? Är det bra eller dåligt för ett lag eller rentav ofrånkomligt?

Vad tycker du, är det den som tränar mest eller bäst som ska få spela match?

Finns det andra kriterier som borde avgöra? Hittar du några i berättelsen?

Ärlighet

För Martin är det självklart, ärlighet och fotboll hör inte ihop. Hur kommer han fram till det? Stämmer det? I det verkliga livet är det däremot ärlighet som gäller. Varför är det så viktigt för Martin att vara ärlig utanför planen?

Att lägga av

Martin märker: *Att det som alltid varit det roligaste han visste inte längre var kul.* (s. 108)

Till slut slutar han gå på träningen, men varför gör han det i smyg?

Fast han väljer att sluta är Martin säker på att han kommer att sakna fotbollen. På sidan 112 skriver han till och med att han redan gör det. Vad är det han kommer att sakna, tror du?

Jag kommer aldrig tillbaka till fotbollen. Men man vet aldrig, fotbollen kanske kommer tillbaka till mig. Slutet på berättelsen är öppet. Prata om det, tror du att fotbollen kommer att välja Martin igen? Vad kommer att ske härnäst?

Har du lagt av med någon idrott eller aktivitet? Kan du känna igen dig i Martin? Vad fick dig att bestämma dig och hur var det att berätta om det?

Anton

Martin och Anton är olika varandra på många sätt. Men liknar de varandra på något? Rita två stora cirklar på en tavla. Låt de överlappa varandra i mitten. Skriv Martin i den ena cirkeln och Anton i den andra. Samla stödord som beskriver killarna i deras respektive cirklar och skriv ner det som stämmer in på båda i mittpartiet. Diskutera likheter och skillnader med hjälp av stödorden.

Anton beskrivs som en vinnare (s. 11). Är han det och i så fall på vilket sätt? Finns det fler vinnare i berättelsen? Fundera och motivera ditt svar.

Papporna

I början är Martin ganska missnöjd med sin pappa. Han önskar sig en som Antons, men det förändras. Varför? Jämför Martins syn på sin pappa i början och i slutet.

Arbeta vidare

Fotbollsböcker

Har du läst andra fotbollsböcker? Påminner de om den här? Hurdå?

Motsatspar

Författaren Tomas Dömstedt arbetar med motsatspar i sin text. Fotbollen har gått från att vara lek till att bli spel, från att vara kul till att bli viktig och allvar. Här är det motsatsparen lek och spel respektive kul och allvarlig/viktig som han laborerar med. Låtsas att du är Robban, Anton, Cassandra eller Martin och skriv en fotbollsdikt med motsatspar! Läs upp/läs varandras texter och gissa ur vems perspektiv dikten skrivits.

Mål

Robban uppmanar spelarna att skriva ner sina mål i träningsdagboken. Gå tillbaka till början av sida 54 och läs om Martins mål. Vilka mål har du, på träningen, i skolan, annars? Skriv ner dem. Är det överhuvudtaget viktigt att ha mål? Varför/varför inte?

På fotbollsplanen

Det var mycket i fotboll som bara var bestämt. Det var inte längre som när han var liten. När alla sprang runt och hade kul och försökte göra mål. Nu hade var och en sin plats, sin roll. (s. 14) Martin är mittfältare. Var är de placerade? Vilka andra positioner finns det på planen? Vad har de för uppgifter? Jämför och diskutera olika uppställningar, t.ex. 3-5-2, 3-4-3.

I huvudet på Martin

Martin och Cassandra har träffats några morgnar i rad, så när Cassandra inte dyker upp börjar Martin tvivla. Frågorna hopar sig. Vad vet han egentligen om henne? På sidan 69 beskrivs det så här: *I huvudet hade han övat på en massa bra att säga. Men inget hade blivit sagt.* Hur låter det inne i Martins huvud tror du? Skriv ner hans tankar.

Sparka Robban

Låtsas att du är föräldrarepresentant i Bollklubbens styrelse. Du har fått i uppgift att avskeda Robban och förklarar i ett brev varför klubben beslutat att ge honom sparken.

Att ta kontakt

Du, jag tänkte på en sak, sa Martin utan att alls ha tänkt på en sak. Han ville så gärna hålla henne kvar. Han försökte komma på något att säga. Något smart, något kul, eller i varje fall något. Men som vanligt gjorde han inte det. Då flög det bara ur honom: (s. 45)

Det här är upptakten till en dialog mellan Cassandra och Martin, men dialogen hade kunnat se ut på en massa olika vis. Skriv en egen fortsättning. Är ni flera som skriver, byt och läs varandras texter.

Zlatan och Messi

Anton tycker att några av killarna i distriktslaget är stöddiga och dryga. De tror att de är nåt. *Men man behöver inte låta som Zlatan och vara så ego för det. Man kan vara som Messi istället. Den ende världsspelaren som har fler titlar än tatueringar. (s. 51-52)*

Vad menar han?

Zlatan har gett upphov till ett nytt verb i svenskan. 2012 togs zlatanera upp på Språkrådets nyordslista. Ta reda på vad det betyder och hur ett ord hamnar på listan. <http://lasresan.se/wp-content/uploads/2012/12/Nyordslista-2012.pdf>

Sammanfatta en vår

Läs anteckningen i fotbollsboken på sidan 82. På fem rader sammanfattar Martin en hel vår. Prova att göra detsamma för Anton eller Cassandra.

Bosnien

Kassandra åker till Bosnien på sommarlovet. Martin googlar och tar reda på en massa. Om du gör detsamma kommer du att få veta att Bosnien egentligen heter Bosnien Hercegovina och att det är ett ungt land. Det har bara funnits sedan 90-talet. Använd dig av olika källor och ta reda på hur Bosnien Hercegovina blev ett land. Sammanfatta dina kunskaper i ett faktablad.

En träningsmatch med Robban

Robban ska börja träna pojklagen i IFK. Låtsas att du sitter på läktaren och spelar in honom. När du kommer hem lyssnar du på inspelningen. Vad hör du? Anteckna och byt med en klasskamrat.

Titeln

Fotbollsboken skulle lika gärna ha kunnat vara titeln på en faktabok, men då hade omslaget helt säkert sett annorlunda ut. Hur? Illustrera och/eller formge ett omslag digitalt till en faktabok om fotboll.

Mycket läsnöje!